

Zannekin-Jaarboek 18, Maurits CAILLIAU (red.), Ieper-Mijdrecht, Stichting Zannekin, 1996, 192 p., ill.

Dit achttiende Jaarboek van de vereniging Zannekin, die zich in 'Heel-Nederlandse' zin vooral interesseert voor 'de grensgebieden die eens binnen de Nederlandse taal- en cultuuruimte gelegen waren', vertoont meer dan de vorige een oostelijke oriëntatie. Eigenlijk is het artikel van C. Moeyaert over Nederlandstalig toneel tijdens het Interbellum in Frans-Vlaanderen de enige bijdrage die aan de Zuidelijke Nederlanden gewijd is, want de inleidende postume publikatie van J.P.D. Banning is een zeer algemene samenvatting van de "Gemiste Kansen" van het Nederlands? De Zuidafrikaanse Vlaming A.A.F. Teurlinkx sluit zijn uitvoerige en boeiende inventarisering van de Nederlandse kunst en cultuur in de Duitse ruimte van Wezel tot Praag en tot in Zevenburgen af en levert een handig namenregister dat zijn drie artikels ontsluit. P.J. Verstraete belicht de figuur van E. Wassenberg (1742-1826) die de pionier was van de renaissance van het Fries als geschreven taal en van de studie van het Oudfries. Het 'moderne' Oostfries relict van de 3.000 inwoners van een paar dorpen in het Saterland (Seelterlound) bij Papenburg en Frieoythe is een minuscuul taaleilandje in het Nederduitse gebied aan de grens van het Nederlandse Drente. Het gebied van Kleef, waarvan W. Van Heugten in een eigen bijdrage de talrijke contacten met het Westen, met name met het Bourgondische huis, beschrijft, het gehele gebied aan de Nederrijn, het westelijk stuk van Oostfriesland en het westelijke Münsterland staan centraal in de uit *Dietsland-Europa* overgenomen bijdrage van de onder een pseudoniem schrijvende Gerhardt (uit Tienen) over de taalgeschiedenis van Oost-Friesland naar de Nederrijn. In een bibliografisch goed onderbouw stuk polemiseert hij met Ebeling, Cornelissen en Kremer over de overkoepelingstheorie en over de vervanging van de 'natuurlijke dialecten' van deze gebieden door de 'vreemde' Duitse dialect- en taalruimte die hij als een uitroeiing bestempelt. Dat de dialecten aan de overkant van de Nederlandse oostgrens dichter bij het Nederlands staan dan bij het Zuidelijke Hoogduits en dat in die gebieden in het begin van de moderne tijd het Nederlands een tijd lang de cultuur- en schrijftaal geweest is in bepaalde domeinen van de talige communicatie, kan niet geloofwaardig worden; ook kan men

betreuren dat het Nederlands – door de politieke ontwikkeling – zich er niet heeft kunnen handhaven; de discussie zoals Gerhardt ze hier voert is mijns inziens echter nutteloos en leidt tot onvruchtbaar en rancuneus gepolemiseer. Ik weet niet of Gerhardt de stelling verdedigt dat in Eupen en het Noorden van de ‘bevrijde kantons’ niet het Hoogduits, maar het Nederlands als standaardtaal zou moeten worden ingevoerd. Zijn polemische bijdragen zijn anderzijds belangrijk genoeg om niet door de wetenschap te worden genegeerd.

Verder wijzen we nog op enkele interessante kronieken en boekbesprekingen, alsmede op artikels over de Naardense postwagen en zijn routes (Naarden-Osnabrück) en over de aanzet tot een groots verkeersproject van Napoleon, het Grand Canal du Nord, dat Schelde, Maas en Rijn moest verbinden en waarvan slechts enkele resten zijn overgebleven, o.a. in de streek van Viersen en Geldern. Ook dit jaarboek maakt, zoals de vroegere, een uiterst verzorgde indruk en is het lezen waard.

GILBERT DE SMET
CONGRESLAAN 40, B-9000 GENT